

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО:
ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції

25 жовтня 2022 року

Київ 2022

УДК 65.012.8 (082)

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 31.08.2022 № 4)*

Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 жовтня 2022 р.,
Науково-методичний центр ВФПО. – Київ, 2022. – 168 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Ірина МОРГУН
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової
передвищої освіти»)

Редактори

Ірина СЄРОВА, Людмила ТАЛЮТА

**За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми відповідальність
несуть автори публікацій**

значного поліпшення як з боку державної підтримки, так і маркетингового позиціонування та розширення каналів збуту.

Вирішення вищезазначених питань надасть змогу сформувати ефективну інфраструктуру ринку органічної продукції та удосконалити державне регулювання розвитку органічного виробництва, що, як результат, забезпечить екологічну безпеку сільського господарства, підвищить якість продукції, збереже та поліпшить якість ґрунтів, охорону навколишнього природного середовища та біорізноманіття, створить сприятливі умови для збалансованого розвитку сільських територій.

Список бібліографічних посилань

1. Формування ринку органічної продукції в Україні: теоретичні та практичні аспекти : монограф. / Т. А. Кунділовська, Н. М. Зеленьянська, В. Г. Захарчук [та ін.] ; за заг. ред. Т. А. Кунділовської. Одеса : Астропринт, 2019. 128 с.

2. Чайка Т. О., Короткова І. В., Крикунова В. Ю. Екологізація сільськогосподарського виробництва: технологія вирощування гірчиці та полби звичайної (*Triticum dicossum* (Schrank) Schuebl) за органічними стандартами в умовах Лісостепу України. *Інженерія природокористування*. 2022. № 1 (23), С. 7–18.

3. Притульська Н. В., Антюшко Д. П., Мотузка Ю. М. Органічні харчові продукти: реалії та перспективи виробництва і споживання. *Товарознавчий вісник*. 2022. Вип. 15. С. 129–137.

УДК 636.4 (045)

А. М. ШОСТЯ, д-р с/г наук;

С. О. УСЕНКО, д-р с/г наук;

Л. М. КУЗЬМЕНКО, канд. с/г наук

Полтавський державний аграрний університет

sveta_usenko@ukr.net

ВИРОБНИЦТВО СВИНИНИ ПІДВИЩЕНОЇ ХАРЧОВОЇ ЦІННОСТІ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ОРГАНІЧНОГО ТВАРИННИЦТВА

Зміна природно-кліматичних умов, забруднення навколишнього середовища, збільшення обсягів споживання тваринницької продукції спонукають товаровиробників до пошуку ефективних шляхів забезпечення населення харчовими продуктами. Однак в Україні споживання продуктів харчування тваринного походження є нижчим раціональних норм на 25-30 %. Це відбувається через збитковість виробництва певних видів продукції

сільськогосподарського господарства та призводить до зменшення експортного потенціалу країни і сповільнення розвитку сільських територій.

У сучасних умовах розвитку тваринництва в країнах ЄС широко впроваджує напрям органічного виробництва, що забезпечує збереження довкілля, впровадження новітніх технологій виробництва для отримання продукції високої якості.

В Україні на виробництво органічної сільськогосподарської продукції та сировини діють стандарти міжнародного співтовариства. Ці законодавчі акти обмежують дію стресових та вимагають природних умов довкілля, яке можливе за застосування літньо-табінного утримання свиней.

Впровадження інноваційних технологій у галузі свинарства спрямоване на збільшення обсягів виробництва свинини в умовах промислового виробництва продукції свинарства, а також розроблення і впровадження технологій отримання свинини з підвищеною харчовою цінністю. Це зумовлено зростанням попиту споживачів на продукцію з підвищеними харчовими властивостями, не дивлячись на різницю в цінах на неї.

До основних чинників формування харчової цінності є: вік, порода, корми та умови утримання. За використання безвигульної системи утримання тварини, як правило, від народження до досягнення відповідного фізіологічного стану чи вагової кондиції перебувають в приміщенні, за винятком технологічного переміщення відповідно циклограми виробничого процесу.

В основу будівництва нових промислових свинокомплексів покладено використання досвіду світових фірм: обладнання, високопродуктивні генотипи та програми годівлі. Це дозволяє отримувати значні обсяги продукції, але промислове великомасштабне виробництво свинини викликає заклопотаність у суспільстві. Причиною занепокоєння населення є негуманне поводження з тваринами, вплив технології на якість одержаної продукції, а також техногенний вплив на навколишнє середовище. Виробники свинини, в свою чергу, стурбовані збільшенням вартості кормів, енергетичних ресурсів, зростаючим ризиком епізоотій за зосередження великої кількості поголів'я свиней на обмеженій території. Перераховані вище чинники на сучасному етапі спонукають виробників проводити пошук альтернативних напрямів розвитку галузі, застосування енерго- і ресурсоощадних технологій та інноваційно-інвестиційних розробок під час виробництва продукції свинарства.

У багатьох господарствах в умовах традиційних технологій виробництва свинини широко використовують сезонно-турову систему, де основних свиноматок під час осіменіння, опоросу та у ранній підсисний періоди утримують фіксовано у станках. При цьому годівля, видалення гною та контроль мікроклімату проводиться автоматизованими системами. Часто це базується на використанні щілинних підлог із системою каналізації і

програмами застосування ветеринарних препаратів та процедур під час догляду за тваринами.

За використання цієї системи виробництва молодняк у період відгодівлі утримують у приміщеннях, заповнених підстилкою – соломною злакових культур у кількості 0,6-1 кг на голову за добу. За рахунок біокомпостування підстилки з гноєм (температура може досягати +40 °C), це дає можливість підтримувати плюсову температуру у приміщенні навіть взимку. Після закінчення відгодівлі вся група свиней реалізується на м'ясокомбінат, приміщення очищається, мисться, дезінфікується і готується до наступного циклу. Така система дозволяє отримувати середньодобові прирости у свиней на відгодівлі 700-800 грамів, коефіцієнт конверсії корму – 3,0-3,20 та технологічний відхід – 2-5 %.

На сучасному етапі виробництво свинини набуває екологічного напрямку і тому актуальним є розроблення та удосконалення альтернативних систем утримання свиней, які максимально наближені до природних із мінімальною дією стрес-чинників, що відкривають можливість органічно здійснювати зв'язок між ґрунтом, рослинами та тваринами, врахування фізіологічних потреб і поведінки свиней їх годівлі якісними та натуральними кормами. Найкраще відповідають вимогам органічного ведення свинарства для отримання свинини підвищеної харчової цінності легкі ангари, в основі конструкції яких є дерево і солома. До основних переваг вирощування свиней у спорудах полегшеного типу відносять: обігрів приміщення за рахунок теплої підстилки (в процесі гниття підстилкового матеріалу отримуємо дешеве тепло) і органічні добрива; утримання тварин великими групами зменшує технологічні стреси за їх перегрупування, відкривається вільний доступ до корму; свобода руху, для забезпечення своїх поведінкових потреб; умови наближені до природних; природна вентиляція та максимальне використання природного освітлення сприяє зміцненню здоров'я і підтриманню імунітету.

Поєднання перерахованих чинників зумовлює широке застосування вищеназваних споруд куріневого типу і зокрема використання їх під час розробки технології виробництва свинини підвищеної харчової цінності.

Впровадження технології вільновигульного вирощування свиней із використанням легких споруд дасть змогу знизити енерго- та матеріалоємність виробництва, знизити навантаження на прилеглі екосистеми підвищити зайнятість населення на селі, сприятиме розвитку сільських територій, виробництву свинини підвищеної харчової цінності, а отже, поліпшенню здоров'я населення України. Створення стійкої бази виробництва і наповнення ринку якісними продуктами харчування дасть змогу зміцнити продовольчу безпеку країни на основі надійного самозабезпечення основними видами вітчизняного продовольства.

ЗМІСТ

КВАШУК О. В. Актуальність питання державного регулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні як основи управління органічною діяльністю	4
МЕЛЬНИЧУК Д. А., ГУРСЬКА Л. Л. Сучасні реалії розвитку органічного виробництва в Україні	7
ПОЛЯКОВА К. О., ГУРСЬКА Л. Л. Органічне виробництво: теоретичний аспект	9
КОРОТКОВА І. В., ЧАЙКА Т. О. Фотосинтетичні пігменти як індикатори продуктивності виращування пшениці полби за традиційної та органічної системи	12
ГРИЩУК Г., ГУРАЛЬСЬКА С., ЄВТУХ Л. Ефективність згодовування гумату натрію сухостійним коровам на показники організму новонароджених телят	15
ЗАГОРУЛЬКО А. М., БІРЧЕНКО Н. О., ГОРОШАНСЬКА О. О. Актуальність виробництва багатокomпонентних напівфабрикатів високого ступеня готовності з органічної сировини	18
ГРИЦИШИН М. І. Особливості збереження і підвищення родючості ґрунтів в органічному землеробстві	20
НЕСЕНЮК З. С., ГУРСЬКА Л. Л. Проблеми та перспективи розвитку органічного виробництва в Україні	23
БОРИСЕНКО В. В. Вплив ширини міжрядь і густоти посіву на якісні показники врожайності гібридів соняшнику	25
ЗАЄЦЬ С. О., ФУНДИРАТ К. С., ЮЗЮК С. М. Продуктивність пшениці озимої за різних систем захисту рослин в органічному землеробстві	28
ЗАГОРУЛЬКО А. М., ЧУЙКО Л. О., ІБАЄВ Е. Б. Перспективи розвитку ІЧ-технологій у виробництві оздоровчих сушених напівфабрикатів на основі органічної рослинної сировини	31
МАРЧЕНКО Т. Ю., ЛАВРИНЕНКО Ю. О., ПЛЯРСЬКА О. О. Вплив біопрепаратів на продуктивність гібридів кукурудзи інтенсивного типу в умовах зрошення	33

КОСЕНКО Н. П. Вирощування спаржі за використання елементів біологізації технології у Південному Степу України	35
МАРЧЕНКО Т. Ю., ЗАБАРА П. П., СЕРГЄЄВ Л. А. Вплив біологічних препаратів на формування врожайності насіння ліній – батьківських компонентів кукурудзи в умовах зрошення	39
КОРШЕВНЮК С. П., ДІДУР І. М. Роль інокуляції насіння сочевиці як базового заходу екологізації систем удобрення у формуванні густоти стояння її агроценозу	41
НЕСТЕРЕНКО І. В. Аналітична компонента стратегії розвитку органічного виробництва	44
САВЧЕНКО О. В., ГУРСЬКА Л. Л. Органічне виробництво продукції тваринництва як складова продовольчої безпеки України	48
ЄЩЕНКО В. О., НАКЛЬОКА Ю. І., КОВАЛЬ Г. В. Органічна система землеробства та заходи щодо її впровадження у виробництво	50
КОСИЛОВИЧ Г. О., ГОЛЯЧУК Ю. С. Біологічний захист озимої пшениці	53
САВЧУК О. І., ПРИЙМАЧУК Т. Ю., ШТАНЬКО Т. А. Роль біологізованої сівозміни в органічному землеробстві	56
ЮРКЕВИЧ Є. О., ВАЛЕНТЮК Н. О., ЄВИЧ В. С. Особливості ведення органічного землеробства в умовах посушливого Степу	59
ЛІЩУК А. М., ПАРФЕНЮК А. І. Роль органічного виробництва у мінімізації екологічних ризиків деградації ґрунтів	63
БАРАБОЛЯ О. В. Органічне виробництво – це продовольча безпека України	66
ЛИХОЧВОР В. В., ТИРУСЬ М. Л. Урожайність амаранту залежно від сорту	68
БУГРИН Л. М., ПАРТИКА Т. В., БУГРИН О. М., ПУКАЛО Д. Л. Продуктивність багаторічних лучних агрофітоценозів Західного Лісостепу за органічного виробництва кормової сировини	69

БУРИКІНА С. І., СЕРГЄЄВ Л. А., КАПУСТІНА Г. А. Надходження поживних речовин у ґрунт під час заорювання біомаси сидеральних культур	73
ГРАБОВЕЦЬКА О. А. <i>Diospyros L., Asimina triloba (L.) Dunal, Ziziphus jujuba Mill.</i> в органічному садівництві	75
ВОЖЕГОВА Р. А., КОВАЛЕНКО А. М. Агроєкологічне обґрунтування вирощування гороху в системі органічного землеробства зони Степу	78
HRANOVSKA L. M., IVANOV V. I. Value of forest shelter-belts for combating land degradation and desertification in the steppe of ukraine in the conditions of changes in climate	81
ГАРМАШОВ В. В., ХОДОРЧУК В. Я. Стратегія синтезу біологічних препаратів для органічного землеробства	86
ДЕГОДЮК С. Е., ДЕГОДЮК Е. Г., БОРКО Ю. П., ІГНАТЕНКО Ю. О., МУЛЯРЧУК А. О. Відтворення потенційної родючості ґрунту і підвищення конкурентоздатності органічної продукції рослинництва за оптимізації системи удобрення	89
ГУЛИЧ О. І. Використання біоконтролю в органічному агровиробництві	92
МИРОШНИЧЕНКО Д. М., ПІКОВСЬКИЙ М. Й. Уражуваність чорною плямистістю сортів чайно-гібридних троянд	95
ПОБЕРЕЖНА Л. В., БАХМАТ О. М. Вплив агротехнічних заходів вирощування на врожайність зерна нуту	97
ПОЧКОЛІНА С. В., МЕЛЬНИК О. Т., КОГУТ І. М. Вплив різних попередників і систем основного обробітку ґрунту на об'ємну масу зерна пшениці озимої в умовах Півдня України	99
РУДАВСЬКА Н. М., ШУВАР А. М., ТИМЧИШИН О. Ф., ДОРОТА Г. М., БЕГЕН Л. Л., СТЕФАНІШИН В. А., БАЛУЩАК К. М. Вирощування гречки за органічною технологією	101
ФЕДУРІК І. В., КОЛОДІЙ В. А. Вплив біопрепаратів на урожайність сортів сої в умовах південної частини Лісостепу Західного	103

САВЧЕНКО І. Ф., РИХЛІВСЬКИЙ П. А., КАСПРОВИЧ І. К.	
Технічні засоби для ефективної боротьби з бур'янами під час вирощування просапних і овочевих культур у системі органічного землеробства	105
СВИДЕНКО Л. В., КОРАБЛЬОВА О. А., ГЛУЩЕНКО Л. А.	
<i>Artemisia balchanorum</i> Krasch. та його гібриди в органічному землеробстві на півдні України	108
СТАРЧЕВСЬКИЙ Ю. І.	
Щодо розвитку виробництва та ринку органічної продукції	110
ШОСТЯ А. М., УСЕНКО С. О., КУЗЬМЕНКО Л. М.	
Виробництво свинини підвищеної харчової цінності – перспективний напрям органічного тваринництва	113
ВОЖЕГОВА Р. А., БОРОВИК В. О., СТЕПАНОВ Ю. О.	
Закономірності успадкування кольорового бавовноволокна	116
ХОМОЧКІН А. П.	
Значення шкільної освіти у вивченні проблематики понять органічного виробництва	118
БАРСЬКИЙ Д. О.	
Технологічні заходи під час вирощування ячменю озимого	120
ВАЛЕРКО Р. А., ГЕРАСИМЧУК Л. О., ОСАДЧУК С. О.	
Перспективи розвитку органічного виробництва у Хмельницькій області	122
ВОТИК В. О.	
Вплив елементів технології вирощування на забур'яненість і продуктивність посівів нуту	124
ЗАБАРНА Т. А.	
Втрати родючості ґрунтів України в умовах війни	127
КАРПЕНКО Р. В.	
Концепції конкурентоспроможності аграрних підприємств: органічне виробництво	129
КУЗЬМЕНКО Л. М., УСЕНКО С. О.	
Виробництво молока як сировини для органічних молочних продуктів	131
ПИЛЯК Н. В., ДИШЛЮК В. Є.	
Показники безпечності біодобрив на основі осадів стічних вод станцій біологічного очищення м. Одеса	135
ТАРАРІКО Ю. О., ЛУКАШУК В. П.	
Система органічного землеробства на зрошенні	137

МЕЛУТА Г., ГОНЧАРОВА Н.	
Роль освіти в підготовці фахівців з органічного виробництва	139
ЛЕЩЕНКО Д. С., КАРПЕНКО О. Ю.	
Аллелопатича активність ґрунту в посівах кукурудзи за різних попередників в умовах ТОВ АФГ «Еліта» Полтавської області	141
ШКАТУЛА Ю. М.	
Агроекологічне значення біологічної азотфіксації квасолі	142
ЧЕРЕШНЮК В. В.	
Ефективність застосування інокулянтів на сої	144
ШАПОРЕВА О. І., РИБАЧОК А. А., КОСТЮКЄВИЧ Т. К.	
Соціальна та економічна роль органічного виробництва у розвитку сільських регіонів	146
РАССАДІНА І. Ю.	
Екологічні аспекти вирощування рижію	149
НЕСТЕРУК В., НАГОРНА Л.	
Основні принципи органічного виробництва в молочному скотарстві	151
ЧАЛИЙ В. І.	
Маркетинг як інструмент просування органічного виробництва АПК	153
ОМЕЛЬЧУК С. В., ВАСИЛЕНКО Л. С.	
Сівозміна в органічному землеробстві – основа отримання сталого і якісного врожаю	161